

Risiko- og kapitalstyring

Pilar 3 - 2022

Innhold

1. Innledning
2. Nøkkeltall
3. Om Sparebanken Møre
4. Styring og kontroll
5. Kapitalstyring
6. Kredittrisiko
7. Likviditetsrisiko
8. Operasjonell risiko
9. Klimarisiko
10. Markedsrisiko
11. Motpartsrisiko
12. Compliancerisiko

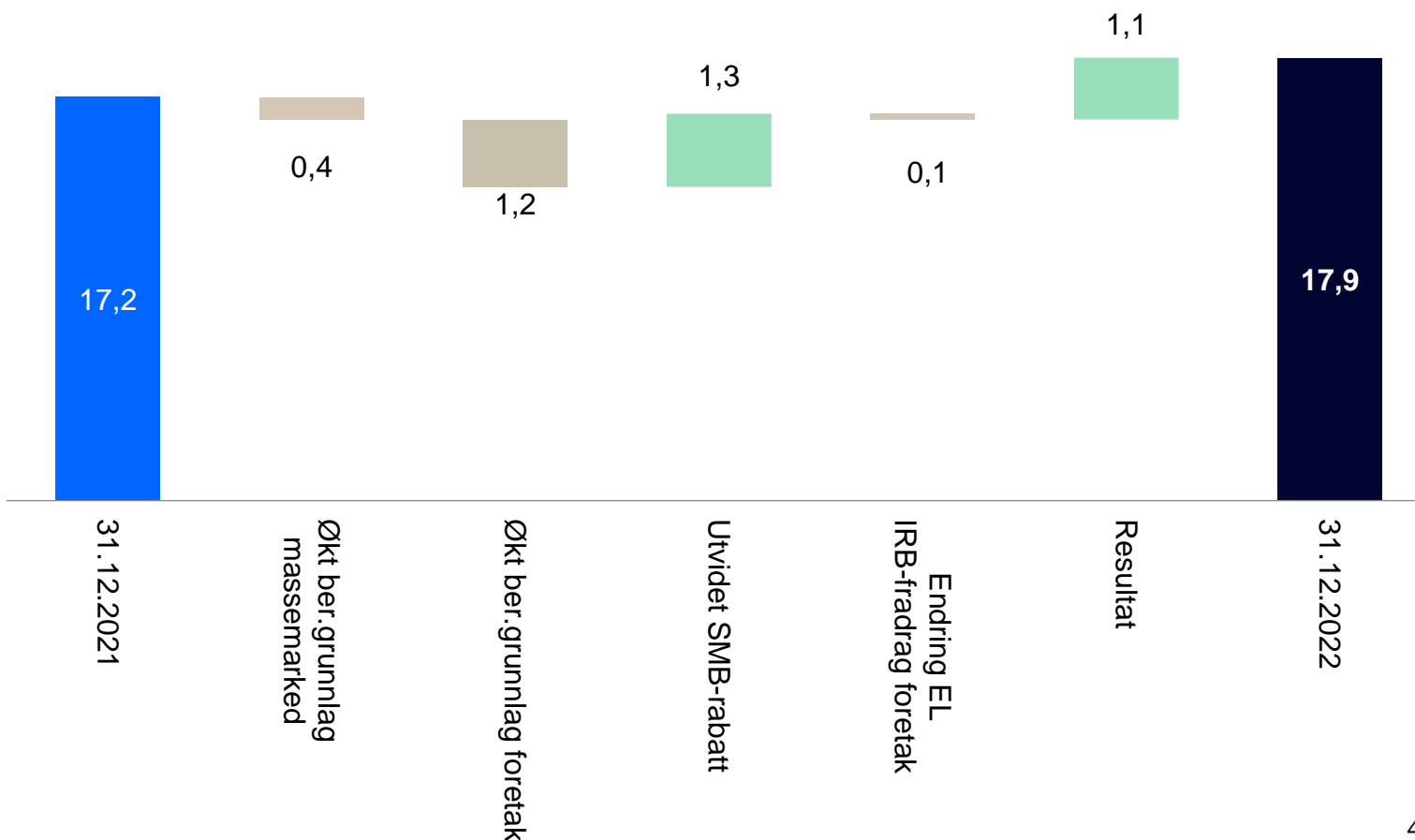
1 - Innledning

Denne rapporten er utarbeidet for å gi informasjon om Sparebanken Møres risiko- og kapitalstyring. Rapporten oppdateres årlig, mens deler av vedlegget oppdateres halvårlig eller kvartalsvis. Se nærmere informasjon om oppdateringsfrekvens i vedlegget. Metodene som anvendes for beregning av kapitalkrav for kredittrisiko, markedsrisiko, motpartsrisiko og operasjonell risiko er beskrevet. Videre inneholder rapporten informasjon om bankens interne måling, rapportering og styring av risiko. For supplerende opplysninger om finansiell stilling og utvikling henvises det til års- og kvartalsrapporter som gir ytterligere informasjon om risikoforhold for Sparebanken Møre. Alle tall i tabeller og figurer er oppgitt samlet for konsernet og i millioner kroner, hvis ikke annet er angitt. Informasjon knyttet til konsernets godtgjørelsesordning er gjengitt i årsrapporten.

2 - Nøkkeltall

I tabellen nedenfor presenteres utvikling i regulatoriske nøkkeltall.

	31.12.22	31.12.21
Tilgjengelig kapital		
Ren kjernekapital	6.428	6.088
Kjernekapital	7.078	6.687
Ansvarlig kapital	7.935	7.390
Risikovektede eiendeler		
Risikovektede eiendeler	35.923	35.313
Kapitaldekning		
Ren kjernekapital (%)	17,9	17,2
Kjernekapital (%)	19,7	18,9
Ansvarlig kapital (%)	22,1	20,9
Uvektet kjernekapitalandel (%)	7,6	7,7
Kapitalkrav, ren kjernekapital		
Pilar 1	12,0	11,0
Pilar 2	1,7	1,7
Kapitalkravsmargin	1,25	-
Likviditet		
LCR (%)	185	122
NSFR (%)	123	111

3 – Om Sparebanken Møre

Konsernet Sparebanken Møre består av morbank og datterselskapene Møre Boligkreditt AS, Møre Eiendomsmegling AS, Sparebankeiendom AS og Storgata 41-45 Molde AS. Morbank og Møre Boligkreditt AS er de eneste selskapene som har kredittrisiko. Sparebanken Møre har konsesjon som verdipapirforetak. Denne virksomheten er ikke skilt ut i eget foretak, men utøves hovedsakelig i morbankens seksjon Økonomi og Finans og seksjon Kapitalforvaltning. Alle datterselskap er fullt konsolidert i kapitaldekningen. Sparebanken Møre legger vekt på at de ulike enhetene i konsernet til enhver tid har tilfredsstillende kapitalisering. Det er ingen særskilte begrensninger, ut over de lovmessige, på styrets muligheter for kapitaloverføringer.

Selskap	Hovedvirksomhet	Eierandel (%)
Møre Boligkreditt AS	Kredittforetak	100
Møre Eiendomsmegling AS	Eiendomsmegling	100
Sparebankeiendom AS	Eiendomsforvaltning	100
Storgata 41-45 Molde AS	Eiendomsforvaltning	100

4 – Styring og kontroll

Overordnet formål med risikostyring og kontroll er å sikre at man oppnår de fastsatte mål, sikre effektiv drift, håndtering av risikoer som kan hindre oppnåelse av forretningsmessige mål, sikre intern og ekstern rapportering av høy kvalitet, og sikre at konsernet opererer i samsvar med relevante lover, regler og interne retningslinjer. Å ta risiko er et grunnleggende trekk ved å drive bankvirksomhet, og risikostyring er således et sentralt område i den daglige driften og i styrets løpende fokus.

RISIKOEKSPONERING OG –TOLERANSE

Sparebanken Møre eksponeres for flere ulike typer risikoer. De viktigste risikoområdene er:

Kredittrisiko: Konsernets største risikoområde. Kredittrisiko er risiko for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke kan gjøre opp for seg til avtalt tid og i henhold til skrevne avtaler, og at mottatte sikkerheter ikke dekker utestående krav. Inkludert i dette risikoområdet er også motpartsrisiko og konsentrasjonsrisiko.

Likviditetsrisiko: Risiko for at konsernet ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering. Nivået på institusjonens kapital vil være en sentral forutsetning for å kunne tiltrekke seg nødvendig finansiering til enhver tid.

Operasjonell risiko: Risiko for tap som skyldes utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, svikt hos mennesker og i systemer eller eksterne hendelser.

Klimarisiko: Risikoen for hendelser som treffer samfunnet på grunn av at klimaet og klimapolitikken endrer seg.

Markedsrisiko: Risiko for tap i markedsverdier knyttet til porteføljer av finansielle instrumenter som følge av svingninger i aksjekurser, valutakurser og renter.

Compliancerisiko: Compliancerisiko er løpende og fremtidig risiko med hensyn til inntjening og kapital knyttet til brudd på eller manglende etterlevelse av lover, forskrifter, standarder, policyer,

retningslinjer, prosedyrer/rutiner eller etiske standarder. Compliancerisiko oppstår også der lover og regler for produkter og kundeoppfølging kan være tvetydig eller mangelfullt testet.

Sparebanken Møre forsøker å ta hensyn til samspillet mellom de ulike risikoområdene ved fastsettelse av risikotoleranse for de ulike risikoområdene. Overordnet er det de interne forhold, rammebetingelser, kundegrunnlag mv. i konsernet som danner grunnlag for hvilken overordnet risikoeksponering man ønsker å legge til grunn.

Basert på evaluering av risikoprofil, styring og kontroll legger Sparebanken Møre følgende overordnet risikotoleranse til grunn for de ulike risikoområdene:

- Kredittrisiko: Moderat risiko
- Likviditetsrisiko: Moderat risiko
- Operasjonell risiko: Lav til moderat risiko
- Markedsrisiko: Lav risiko

Konsernets risiko tallfestes blant annet gjennom beregninger av forventet tap og behov for økonomisk kapital for å kunne dekke uventede tap. Det beregnes forventet tap og økonomisk kapital for alle hovedgrupper av risiko, og for ulike forretningsområder i konsernet. Forventet tap beskriver det beløpet man statistisk sett må forvente å tape i løpet av en periode på 12 måneder.

Økonomisk kapital beskriver hvor mye kapital konsernet mener er nødvendig for å dekke den faktiske risikoen konsernet har pådratt seg. Det er lagt til grunn statistiske metoder for beregning av økonomisk kapital.

ORGANISERING OG ANSVAR

Risikostyringsprosessen er fundert på bankens og konsernets risikokultur. Denne inkluderer ledelsesfilosofi, lederstil og menneskene i organisasjonen. De ansattes integritet, verdigrunnlag og etiske holdninger er fundamentale elementer i en velfungerende risikokultur. Velutviklede kontroll- og styringstiltak kan ikke kompensere for en dårlig risikokultur. Med bakgrunn i dette har Sparebanken Møre etablert klare etiske retningslinjer og et tydelig verdigrunnlag som er godt kommunisert i hele organisasjonen. Sparebanken Møre legger vekt på uavhengighet i risikostyringen. Ansvar for, og gjennomføringen av risikostyring og kontroll er derfor delt mellom styret, ledelsen og ulike forretningsenheter/operative ledere. Bankens uavhengige risikostyrings- og kontrollenheter er samlet i en seksjon, Seksjon Risikostyring og Compliance.

Sparebanken Møre er organisert i tre forsvarslinjer. Målsettingen med organiseringen er å bidra til styring og kontroll av konsernets virksomhet og sikre tilstrekkelig ansvarsdeling mellom foretakets virksomhetsområder for derigjennom forhindre interessekonflikter. Høy kvalitet på foretakets tre forsvarslinjer er avgjørende for effektiv styring og kontroll. Svakheter i forsvarslinjene øker risikoen for at alvorlige sårbarheter ikke avdekkes. For å sikre at de tre forsvarslinjene fungerer etter hensikten, må funksjonene i 2. og 3. forsvarslinje være uavhengig av områdene og enhetene de kontrollerer. Forsvarslinjene rapporterer direkte til ledelsen og/eller styret. Innenfor alle tre forsvarslinjer skal hensiktsmessige interne kontrollprosedyrer, mekanismer og prosesser utformes, utvikles, vedlikeholdes og evalueres.

Styret i Sparebanken Møre har det overordnede ansvaret for å påse at banken og konsernet har en kapitaldekning som er tilstrekkelig ut fra ønsket risiko og konsernets virksomhet, samt sørge for at Sparebanken Møre er tilstrekkelig kapitalisert ut fra regulatoriske krav. Styret skal videre påse at risikostyringen og internkontrollen er god og systematisk, og at dette er etablert i samsvar med lover og forskrifter, vedtekter, pålegg, eksterne og interne retningslinjer. Styret fastsetter videre prinsippene og retningslinjene for risikostyring og internkontroll for de ulike aktivitetsnivåene, og reviderer og vedtar jevnlig, og minst årlig, ulike strategier og retningslinjer for risikostyringen.

Revisjons- og risikoutvalgene velges av og blant styrets medlemmer. Utvalgene er underutvalg av styret, hvis formål er å foreta mer grundige vurderinger av utpekte saksområder og rapportere resultatet til styret. Revisjons- og risikoutvalgene skal se til at institusjonen har en uavhengig og effektiv ekstern og intern revisjon og en tilfredsstillende regnskapsrapportering og risikohåndtering i samsvar med lover og forskrifter.

Administrerende direktør har ansvar for at det er etablert en forsvarlig risikostyring og internkontroll på basis av vurderinger, prinsippfastsettelse og retningslinjer fastsatt av styret. Administrerende direktør er ansvarlig for at det etableres et godt kontrollmiljø på alle nivå i banken, og skal gjennomføre en løpende oppfølging av endringer i bankens risikoer, og påse at disse er forsvarlig ivaretatt i samsvar med styrets retningslinjer. Administrerende direktør skal sørge for at bankens risikostyring og internkontroll er dokumentert i henhold til gjeldende lover, regler, forskrifter og vedtekter, og skal minst én gang i året utarbeide en samlet vurdering av risikosituasjonen, som skal forelegges styret til behandling.

Avdeling Risikostyring har ansvar for å utarbeide systemer, retningslinjer og prosedyrer for å identifisere, måle, rapportere og følge opp bankens viktigste iboende risikoer. Avdelingen er uavhengig av operativ virksomhet og har ansvaret for å sørge for at Sparebanken Møres totale risikoeksponering blir rapportert til administrerende direktør og styret, herunder resultater av gjennomførte stresstester. Videre har avdelingen det koordinerende hovedansvaret for konsernets IRB-system. Funksjonen er en sentral premissleverandør og rådgiver i strategiprosessen knyttet til risikovurderinger, risikotoleranse og operasjonalisering av bankens overordnede mål med hensyn til risikoer. Avdelingen har også ansvar for å lede årlig arbeide med ICAAP og Gjenopprettingsplanen. Avdelingen inngår i Seksjon Risikostyring og Compliance som rapporterer direkte til administrerende direktør.

Avdeling Compliance skal påse etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov eller forskrift, videre koordinerer avdelingen den årlige internkontrollbekreftelsen, er ansvarlig for den kvalitative valideringen av IRB-systemet og innehar rollen som Personvernombud. Sparebanken Møres styre vedtar årlig egen complianceinstruks. Complianceansvarlig rapporterer direkte til Sparebanken Møres administrerende direktør, men er organisatorisk underlagt leder for Seksjon Risikostyring og Compliance. Avdelingen er ansvarlig for å følge opp at konsernet etterlever gjeldende lover og forskrifter, og er uavhengig av operativ drift.

Avdeling Kreditt er ansvarlig for bankens kredittrammeverk. Avdelingen gjennomfører kreditt- og fullmaktskontroller, og styrer administrerende direktørs kredittkomite. Avdelingen inngår i Seksjon Risikostyring og Compliance.

Avdeling Operasjonell risiko tilhører seksjon Risikostyring og Compliance og har bl.a. ansvaret for styring og kontroll av operasjonell risiko. Avdelingen skal være uavhengig av de operative funksjoner og rapporterer til styret og administrerende direktør gjennom risikorapporten kvartalsvis. Avdelingen skal videre være en pådriver for å utvikle god kultur for risikostyring, som fremmer bevisstgjøring av håndtering av bankens operasjonelle risikoområder.

Avdeling Bærekraft ble opprettet som en egen avdeling i seksjon Risikostyring og Compliance. Avdelingen har ansvar for konsernets bærekraftsarbeid som skal integreres i bankens kjerneprosesser.

Avdeling Økonomi og regnskap har ansvaret for konsernets samlede økonomistyring/-rapportering, og inngår i Seksjon Økonomi og Finans.

Operative ledere på vesentlige virksomhetsområder skal aktivt engasjere seg i prosessen rundt vurderingen av om etablert risikostyring og internkontroll blir gjennomført som forutsatt. Det legges

til grunn at ledere på alle plan i organisasjonen overvåker vedtatte kontrolltiltak innenfor sitt ansvarsområde.

Administrerende direktør sin kredittkomité behandler større engasjement og saker av spesiell karakter, og skal avgi en uavhengig innstilling til administrerende direktør. Kredittkomiteen legger særskilt vekt på å avdekke risiko i tilknytning til den enkelte søknad og gjennomfører en egen vurdering av kredittrisiko. I tillegg til dette vurderes om det enkelte engasjement er i henhold til konsernets kredittrisikostrategi, kredittpolitikk, bevilgningsreglement og kredittbehandlingsrutiner.

Internrevisor er en overvåkningsinstitusjon som, uavhengig av administrasjonen for øvrig, foretar systematiske risikovurderinger, kontroller og undersøkelser av Sparebanken Møres internkontroll for å vurdere om den virker hensiktsmessig og betryggende. Bankens styre godkjenner internrevisjonens ressurser og årsplaner. Internrevisor skal også diskutere plan og omfang av revisjonsarbeidet med risikoutvalget.

RAPPORTERING

Sparebanken Møre har fokus på korrekt, fullstendig og tidsriktig rapportering av risiko- og kapitalforhold. Med bakgrunn i dette er det etablert flere ulike periodiske rapporteringer som er rettet mot administrerende direktør, bankens ledergruppe og styret, samt rapporteringer som er rettet ut mot de enkelte segmenter og avdelinger, herunder også mot kundeansvarlige. De mest vesentlige rapporteringene som utarbeides gjennom året angis nedenfor:

ICAAP gjennomføres og rapporteres minst årlig. Styret tar aktivt del i gjennomgangen og etablerer eierskap til prosessen, blant annet gjennom ICAAPs sentrale rolle i langsiktig strategisk plan. Det er utarbeidet egne retningslinjer for arbeidet med ICAAP i Sparebanken Møre. ICAAP gjennomgås i bankens ledergruppe, risikoutvalget og i styret.

Balansert Målstyringsrapport (BMS) utarbeides hver måned og synliggjør status og utvikling på de viktigste faktorene for Sparebanken Møres måloppnåelse. Rapporten oversendes til banksjefene og bankens ledergruppe, og er en integrert del av den økonomiske rapporteringen til styret.

Risikorapport utarbeides månedlig av avdeling Risikostyring. Denne er et sentralt element i Sparebanken Møres løpende uavhengige oppfølging av risikobildet. Risikorapport etter påfølgende kvartalsslutt er også utvidet med utfyllende kommentarer fra ulike fagmiljø i konsernet. Rapporten behandles i bankens ledergruppe, risikoutvalget og i styret.

Internkontrollrapportering utarbeides årlig. I denne gjennomføres det en vurdering av om internkontrollen er tilstrekkelig i forhold til risikotoleransen som omfatter vurdering og kommentarer til eget arbeid med internkontrollen, gjennomgang av alle viktige risikoområder, vurdering av egen etterlevelse av eksternt og internt regelverk, samt foreslåtte og planlagte forbedringstiltak. Internkontrollrapporteringen behandles i bankens ledergruppe, risikoutvalget og i styret.

Compliancerapporter utarbeides kvartalsvis, og inneholder vurderinger av etterlevelse av lover og forskrifter, inkludert utførte kontroller og avdekte avvik. Videre inneholder rapportene endringer i rammebetingelser og implementering av endringer i konsernets rammeverk, oppfølging av etablerte tiltak med bakgrunn i merknader fra eksternt og intern revisor, og fra Finanstilsynet, samt internt etablerte tiltak. Compliancerapporter behandles i eget møte med administrerende direktør, bankens ledergruppe, risikoutvalg og i styret.

Rapporter fra eksternt og intern revisor behandles av bankens ledergruppe, revisjons- og risikoutvalgene og styret. Både intern og eksternt revisor har minst årlige møter med revisjons- og risikoutvalgene. Resultater fra rapporter med tiltak og tidsfrister følges opp av bankens ledergruppe månedlig.

Rapportering om utlån til boligformål og forbrukslån utarbeides kvartalsvis for bankens styre.

Rapporteringsportal er etablert i Sparebanken Møre hvor hver enkelt medarbeider med kundeansvar har tilgang til rapporter som viser status og utvikling i sin porteføljes kredittrisiko. Portalen er hierarkisk oppbygd slik at ledelsen i Sparebanken Møre kan følge utviklingen innenfor sitt ansvarsområde. Rapporteringene benyttes også til analyser av kunder, porteføljer og bransjer. Portalen gir videre kundeansvarlige oversikt over kunders posisjoner og rammer relatert til eksponering i finansielle instrument.

Økonomi- og regnskapsrapporter utarbeides månedlig, herunder månedlig beregning av forventet tap, samt tapsgjennomgang av portefølje med fokus på individuelle nedskrivningsbehov. Rapporteringen behandles i bankens ledergruppe, revisjons- og risikoutvalgene og i styret.

Rapport Økonomisk kriminalitet utarbeides månedlig for bankens styre.

5 – Kapitalstyring

KAPITALDEKNINGSREGELVERKET

Kapitaldekningsregelverket har som formål å styrke stabiliteten i det finansielle systemet gjennom et mer risikosensitivt kapitalkrav, bedre risikostyring og kontroll, tettere tilsyn og mer informasjon til markedet.

Kapitaldekningsforskriften bygger på tre pilarer:

Pilar 1 – Minimumskrav til ansvarlig kapital

Pilar 2 – Vurdering av samlet kapitalbehov og tilsynsmessig oppfølging (ICAAP)

Pilar 3 – Offentliggjøring av informasjon

Sparebanken Møres kapitaldekning er beregnet i henhold til metodene angitt nedenfor. Styret i Sparebanken Møre legger til grunn at konsernet skal være godt kapitalisert, både under lavkonjunkturer og høykonjunkturer. Kapitalvurderinger (ICAAP) gjennomføres årlig, og konsernets kapitalstrategi er basert på risiko i virksomheten, hvor effekten av ulike stressscenarier er tatt hensyn til.

Sparebanken Møre sine metoder for å beregne kapitaldekning for regulatorisk formål:

Risikotype	Portefølje	Regulatorisk metode
Kredittrisiko	Stater og sentralbanker	Standardmetoden
	Lokale og regionale myndigheter	Standardmetoden
	Offentlige foretak	Standardmetoden
	Institusjoner	Standardmetoden
	Spesialiserte foretaksengasjement	Grunnleggende IRB
	Øvrige foretaksengasjement	Grunnleggende IRB
Markedsrisiko	Massemarkedsengasjement med pant i fast eiendom	IRB
	Øvrige massemarkedsengasjement	IRB
	Egenkapitalinstrument	Standardmetoden
Operasjonell risiko	Gjeldsinstrument	Standardmetoden
	Valutarisiko	Standardmetoden
	Konsern	Basismetode

Kravet til ren kjernekapital for Pilar 1 er 12,0 prosent. Kravet består av et minstekrav på 4,5 prosent, bevaringsbuffer på 2,5 prosent, systemrisikobuffer på 3,0 prosent og motsyklisk kapitalbuffer på 2,0 prosent. I tillegg har Finanstilsynet fastsatt et individuelt Pilar 2-krav for Sparebanken Møre på 1,7 prosent, samt en forventning om en kapitalkravsmargin på 1,25 prosent.. Finanstilsynet har meddelt banken at de planlegger å gjennomføre SREP i 2023. Kapitalen som skal inngå i nytt Pilar 2 krav som følge av ovennevnte SREP skal bestå av minimum 56,25 prosent ren kjernekapital og 75 prosent kjernekapital.

Norges Bank har besluttet å øke kravet til motsyklisk kapitalbuffer til 2,5 prosent med virkning fra 31. mars 2023. Finansdepartementet har besluttet at systemrisikobufferkravet skal økes fra 3,0 til 4,5 prosent med virkning fra 31. desember 2023 for banker som benytter standardmetoden og IRB grunnleggende.

Sparebanken Møre har et internt mål for ren kjernekapitaldekning som skal utgjøre summen av Pilar 1, Pilar 2 og kapitalkravsmarginen.

«Bankpakken» ble innført i Norge 1. juni 2022 og medførte flere endringer som utvidelse av SMB-rabatten og innføring av et minimumskrav for NSFR. Sparebanken Møre søkte Finanstilsynet 21. desember 2021 om endringer i IRB-modellene og i kalibreringsrammeverket. Banken mottok foreløpig svar på søknaden 13. juli 2022 og besvarte dette 14. desember 2022. Styret avventer endelig svar fra Finanstilsynet på den innsendte søknaden.

Bevaringsbufferen (2,5 %) skal sikre at bankene bygger kapital i gode tider for å hindre at kapitalen faller under minimumskravet i kraftige nedgangsperioder.

Systemrisikobuffer (3,0 %) skal dempe langsiktig ikke-syklisk system- eller makrorisiko.

Motsyklisk buffer (0,0 - 2,5 %) skal gjøre bankene mer solide og robuste ovenfor utlånstap i en fremtidig lavkonjunktur, og dempe faren for at bankene skal bidra til å forsterke en eventuell nedgangskonjunktur ved å redusere sin kredittgivning.

Tabellen nedenfor viser det regulatoriske kapitaldekningskravet til Sparebanken Møre samt forventning om kapitalkravsmargin.

	31.12.22	31.12.21
Minimumskrav	4,5	4,5
Bevaringsbuffer	2,5	2,5
Systemrisikobuffer	3,0	3,0
Motsyklisk buffer	2,0	1,0
Pilar 1	12,0	11,0
Pilar 2-krav	1,7	1,7
Kapitalkravsmargin	1,25	-

ANSVARLIG KAPITAL

Nedenfor følger en oversikt over sammensetningen av ansvarlig kapital for Sparebanken Møre som konsern, som morbank samt ansvarlig kapital i Møre Boligkreditt AS.

	Konsern	Morbank	Møre Boligkreditt AS
Ren kjernekapital	6.428	6.287	1.515
Kjernekapital	7.077	6.937	1.515
Ansvarlig kapital	7.935	7.795	1.515

FAKTISK KAPITALDEKNING

Konsernets kapitaldekning ved utgangen av 2022 ligger godt over de regulatoriske kapitalkravene og internt satt minimumsmålsetting for ren kjernekapital. Ansvarlig kapital utgjør 22,1 % (20,9 %), kjernekapital utgjør 19,7 % (18,9 %) og ren kjernekapital utgjør 17,9 % (17,2 %).

Status og utvikling i faktisk kapitaldekning er vist nedenfor.

	31.12.22	31.12.21	31.12.20	31.12.19	31.12.18
Ansvarlig kapital	22,1	20,9	20,8	21,7	19,6
Kjernekapital	19,7	18,9	18,7	19,5	17,6
Ren kjernekapital	17,9	17,2	17,0	17,7	16,0

En oversikt over sammensetningen av risikovektede eiendeler som danner grunnlaget for kapitalkravet.

	Konsern	Morbank	Møre Boligkreditt AS
Kredittrisiko	31.513	28.969	5.929
- Standard metoden	2.206	4.835	501
- Grunnlegende IRB (F-IRB)	30.485	24.134	6.582
Markedsrisiko - CVA	236	68	176
Operasjonell Risiko	2.996	2.880	585
Total	35.923	31.917	7.845

Uvektet kjernekapitalandel er definert som et kapitalmål dividert på et eksponeringsmål. Kapitalmålet består av kjernekapital, og eksponeringsmålet omfatter samtlige balanseførte poster og ikke-balanseførte poster beregnet uten risikovekting. Sikkerheter skal som hovedregel ikke redusere engasjementsbeløpet, og motregning av utlån og innskudd er ikke tillatt. Minstekravet til uvektet kjernekapitalandel er fastsatt til 3%.

Minstekravet til uvektet kjernekapitaldekning for Sparebanken Møre er 3,0 %. Sparebanken Møre har ved utgangen av 2022 en uvektet kjernekapitaldekning på 7,6 % (7,7 %).

INTERN PROSESS FOR RISIKO- OG KAPITALSTYRING (ICAAP)

Sparebanken Møres langsiktige strategiske utvikling og måloppnåelse støttes ved god risiko- og kapitalstyring. Overordnet formål med risikostyring og kontroll er å sikre at man oppnår de fastsatte mål, sikre effektiv drift, håndtering av risikoer som kan hindre oppnåelse av forretningsmessige mål, sikre intern og ekstern rapportering av høy kvalitet, og sikre at konsernet opererer i samsvar med relevante lover, regler og interne retningslinjer. Å ta risiko er et grunnleggende trekk ved å drive bankvirksomhet, og risikostyring er således et sentralt område i den daglige driften og i styrets løpende fokus.

Styret i Sparebanken Møre har vedtatt overordnede retningslinjer for styring og kontroll i konsernet. Konsernet skal ha lav til moderat risikoprofil, hvor inntjeningen skal være et produkt av kunderelaterte aktiviteter, og ikke finansiell risikotaking. Det er vedtatt egne strategier for hvert vesentlige risikoområde. Risikostrategiene vedtas av styret, og revideres minimum årlig eller når spesielle forhold skulle tilsi det. Konsernet har etablert en oppfølgings- og kontrollstruktur som skal sørge for at strategisk plans overordnede rammeverk blir overholdt.

Styret i Sparebanken Møre har det overordnede ansvaret for å påse at banken og konsernet har en kapitaldekning som er tilstrekkelig ut fra ønsket risiko og konsernets virksomhet, samt sørge for at Sparebanken Møre er tilstrekkelig kapitalisert ut fra regulatoriske krav. Styret skal videre påse at risikostyringen og internkontrollen er god og systematisk, og at dette er etablert i samsvar med lover og forskrifter, vedtekter, pålegg, eksterne og interne retningslinjer. Styret fastsetter videre prinsippene og retningslinjene for risikostyring og internkontroll for de ulike aktivitetsnivåene, og reviderer og vedtar jevnlig, og minst årlig, ulike strategier og retningslinjer for risikostyringen.

Kapitaldekningsregelverket krever at banken, i tillegg til å beregne minstekrav til ansvarlig kapital etter Pilar 1, gjennomfører en intern kapitalvurderingsprosess, ICAAP. Vurderingen av kapitalbehovet gjennom ICAAP skal være framtidsrettet og ta hensyn til forretningsplaner, vekst og tilgang til kapitalmarkedene. ICAAP gjennomføres som en del av ICAAP og er en prosess for

identifisering, måling, styring og overvåking av likviditets- og finansieringsrisiko, samt vurdere likviditetsposisjoner og likviditetsrisiko. ICAAP er en vesentlig og integrert del av Sparebanken Møres strategiprosess. ICAAP gjennomføres årlig og vedtas i sammenheng med behandling av strategisk plan.

Basert på kapitaldekningsregelverket består minimumskravet for kapitaldekning av et Pilar 1– og et Pilar 2 krav. Pilar 2-tillegget gjelder for risikoer som ikke er dekket eller bare delvis er dekket av Pilar 1. Styret har løpende oppfølging av kapitaldekningen i konsernet og vil raskt være i stand til å iverksette tiltak dersom behovet for kapitalstyrking avtegner seg.

I forbindelse med ICAAP gjennomføres det scenariomodelleringer og stresstester med utgangspunkt i langsiktig strategisk plan for vurdere Sparebanken Møres økonomiske utvikling vedrørende nivå for kapital og likviditet.

Beregninger viser at Sparebanken Møre har en robust ren kjernekapitaldekning til å håndtere ekstreme situasjoner. Store kredittap er det som i utgangspunktet har aller størst effekt, både i forhold til ren kjernekapitaldekning og resultatutvikling. Beregningene viser likevel at selv i ekstreme situasjoner, med store tap over en tre-årsperiode, samtidig med fall i utlåns- og rentemarginer, vil Sparebanken Møre ha en god ren kjernekapitaldekning. Den kapitalmessige situasjonen følges også løpende gjennom risikorapporteringen, og konsernet vil agere på et tidligere tidspunkt enn de tidspunktene scenarioanalysene anslår.

6 – Kredittrisiko

GENERELT OM KREDITTRISIKO

Kredittrisiko er konsernets største risikoområde, og defineres som risiko for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke kan gjøre opp for seg til avtalt tid og i henhold til skrevne avtaler, og at mottatte sikkerheter ikke dekker utestående krav. Konsernet eksponeres for denne risikoformen gjennom utlånsprodukter til privatmarkeds- og næringslivskunder, samt gjennom aktiviteter i seksjon Økonomi og Finans.

Bankens organisering og rammeverk for styring av kredittrisiko er tilpasset krav og anbefalinger i Finansforetaksloven, CRR-/CRD IV-forskriften og Finanstilsynets modul for styring og kontroll av kredittrisiko og EBA sine retningslinjer for innvilgning og overvåking av lån.

STYRING OG MÅLING AV KREDITTRISIKO

Kredittrisikostrategien revideres og vedtas årlig av styret. Strategien fokuserer på risikosensitive rammer som er satt sammen slik at de på en hensiktsmessig og effektiv måte styrer konsernets risikoprofil på kredittområdet (moderat risikoprofil). Videre er det etablert rammer, retningslinjer og fullmaktsreglement som bygger opp under Sparebanken Møres kredittrisikostrategi og langsiktige strategiske plan. De kredittpolitiske reglene angir grenser for hva som er akseptabelt innenfor gitte områder i kredittvurderingen. I tillegg er det utarbeidet bransjespesifikke kredittretningslinjer til næringslivskunder.

Avdeling risikostyring har etablert månedlige porteføljestyrrapporter som sikrer at eventuelle avvik fra de strategiske målene fastsatt i kredittrisikostrategien blir avdekket. Ledere for henholdsvis næringsliv og personmarked har et selvstendig ansvar for den løpende overvåkingen av status, for å avdekke avvik i forhold til de samme strategiske målene, og for å iverksette tiltak ved eventuelle avvik. Styret er ansvarlig for konsernets innvilgelse av lån og kreditter. Innenfor visse rammer delegeres fullmakt til administrerende direktør for det operasjonelle ansvaret for beslutning i kredittsakene. Innenfor sine fullmakter kan igjen administrerende direktør videre delegerer fullmakter. Bevilgningsfullmaktene er personlige og er gradert etter kriterier som størrelse på bevilgning,

engasjementsgrense, kundens totale lånegjeld, samt risikoklasse. Fullmaktene er videre knyttet til stillingsnivå. Det foreligger også eget fullmaktstablå knyttet til tapsvurderinger.

Sparebanken Møre benytter aktivt interne rapporter for å overvåke nivå og utvikling av konsernets kredittportefølje. Hver enkelt medarbeider med kundeansvar har tilgang til rapporter som viser status og utvikling i sin porteføljens kredittrisiko. Rapportene er hierarkisk oppbygd slik at ledelsen i banken kan følge utviklingen innenfor sitt ansvarsområde. Rapporteringene benyttes også til analyser av kunder, porteføljer og bransjer.

Konsernet har utarbeidet egne risikomodeller for næringslivssegmentet og personmarkedet som benyttes i månedlig måling og rapportering av kredittrisiko. Det er også utviklet egne søknadsscoremodeller for de to kundesegmentene som benyttes i kredittinnvilgelsesprosessen.

Konsentrasjonsrisiko styres i forhold til ramme for bransjeandeler, volatile næringer, største enkeltengasjementer og samlet ramme for store engasjementer. Det gjennomføres periodiske stresstester for å vurdere tapspotensialet i kredittporteføljen som følge av store, men ikke usannsynlige, negative endringer i rammebetingelsene.

Risikoutvikling i porteføljene måles og overvåkes blant annet ved hjelp av beregnet sannsynlighet for mislighold (PD) og forventet tap (EL). Banken benytter egenutviklede modeller for misligholdssannsynlighet (PD), forventet tapsgrad (LGD) og forventet eksponering ved mislighold (EAD). Disse parameterne beregnes månedlig på kundenivå og benyttes i kredittgivning og prising, beregning av risikojustert lønnsomhet, balansert målstyring, samt ved beregning av forventet tap.

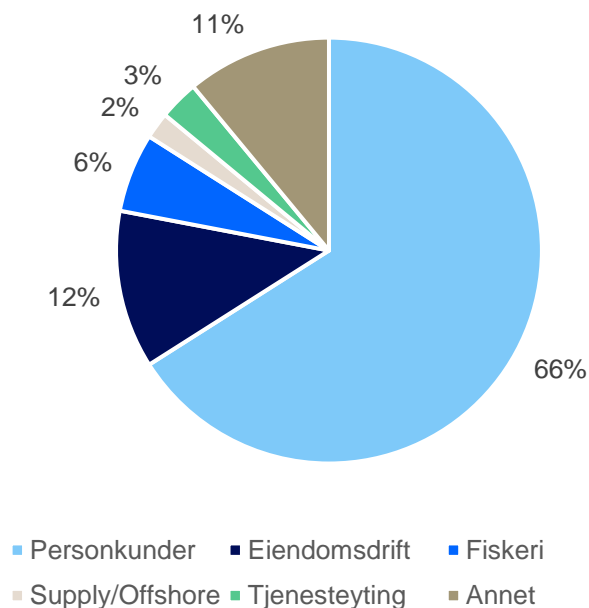
Selv om både betalingsevne og sikkerhet vurderes betryggende, er finansieringen ikke interessant med mindre banken, på kort eller lang sikt, oppnår tilfredsstillende lønnsomhet på allokert risikojustert kapital. Prising av engasjement er en integrert del av kredittbeslutningen. Det gjennomføres periodiske stresstester for å vurdere tapspotensialet i kredittporteføljen som følge av store, men ikke usannsynlige negative endringer i rammebetingelser.

UTVIKLING I KREDITTRISIKO

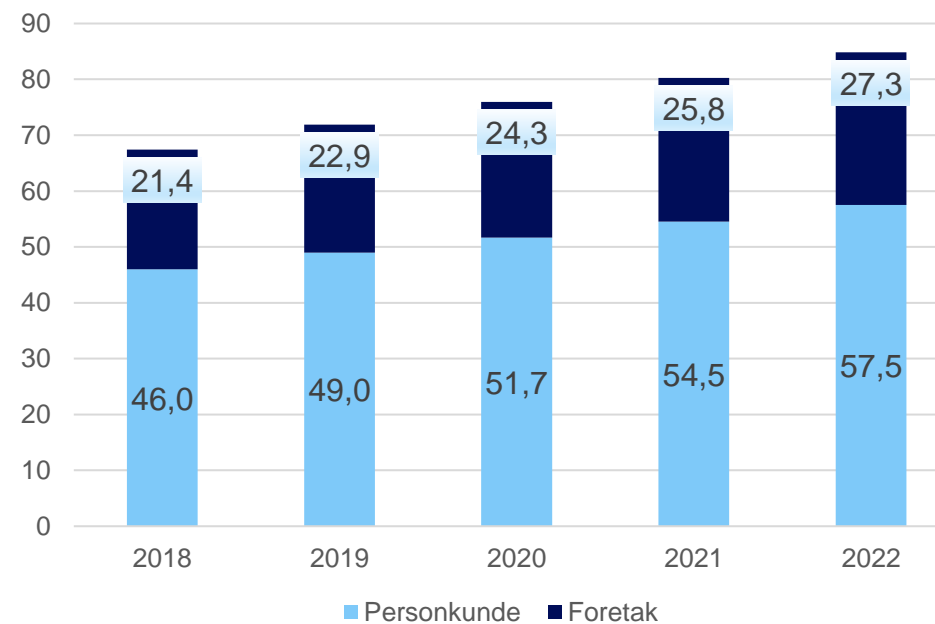
Kredittrisiko representerer Sparebanken Møres største risikoområde. Konsernet har en moderat risikoprofil for kredittrisiko, slik denne er definert gjennom konsernets kredittrisikostrategi. Strategien gir rammer blant annet for konsentrasjon knyttet til bransjer og engasjementstørrelser, geografisk eksponering, vekstmål og risikonivå.

Utlån til personkunder utgjør 66 % av konsernets totale utlån.

Den bransjevise fordelingen pr 31.12.2022 nedenfor viser at Sparebanken Møre har et godt diversifisert utlånsportefølje til næringslivet.

Konsernet har utarbeidet egne risikomodeller for næringslivssegmentet og personmarkedet som benyttes i månedlig måling og rapportering av kredittrisiko. Det er også utviklet egne søknadsscoremodeller for de to kundesegmentene som benyttes i kredittinnvilgelsesprosessen. Grafen nedenfor viser utviklingen i EAD.

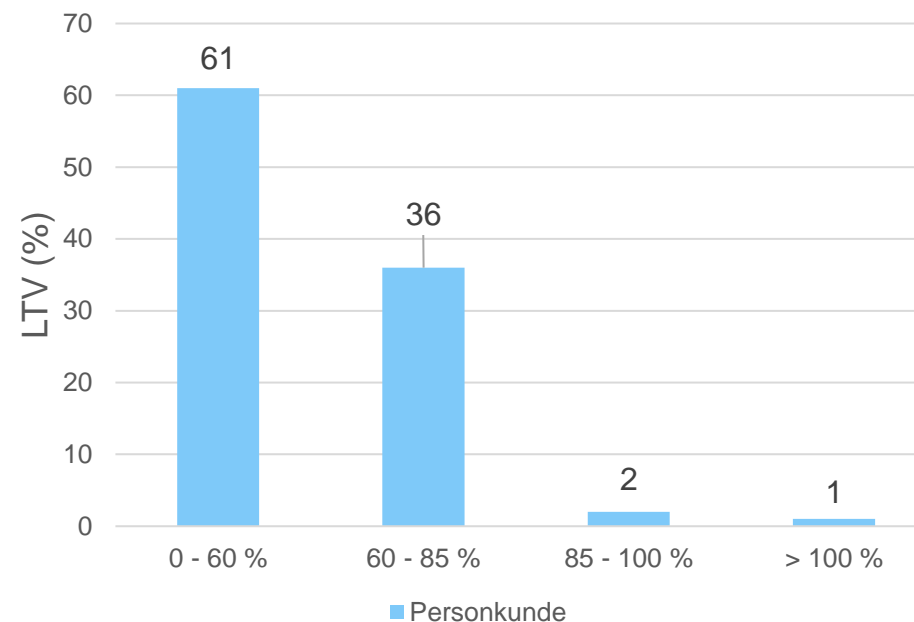

Næringslivsmarked

Samlet EAD utgjorde ved inngangen til 2022 MRD 24,2. Veksten i 2022 er på et høyere nivå enn tidligere år. Samlet EAD viser en økning på MRD 2,7, tilsvarende en vekst på 11,2 %. Veksten er høyere enn strategisk plan, men det forventes at veksten vil avta i løpet av første halvdel av 2023. Endringene i EL-risikoklasser gjennom 2022 er moderate, men vi ser en migrering fra de svakere risikoklassene til de beste risikoklassene. Samlet volumandel innenfor de tre beste klassene er økt fra 81 % ved forrige årsskifte til 86 % ved årsslutt 2022. Andelen i høyrisikoklassene D og E har i samme periode blitt redusert fra 15 % til 10 %. EAD relatert til engasjement med nedskrivning er økt med MNOK 50 fra nyttår, og målt som prosentandel av EAD tilsvarer dette en svak økning fra 3,94 % til 4,00 %.

Personmarked

Utlån til personmarkedet utgjør 66 prosent av Sparebanken Møres portefølje. Mesteparten av denne porteføljen består av boliglån med god kvalitet og lavt tapspotensiale. Om lag 97 prosent av pantsikrede lån til personmarkedet er innenfor 85 prosent belåningsgrad. Tabellen nedenfor viser den prosentvise fordelingen av utlån knyttet til ulike nivåer for sikkerhetsstillelse.

IRB-SYSTEMET

Konsernet benytter seg av kredittscoringmodeller for risikoklassifisering, risikoprising og porteføljestyling. Alle kundeengasjementer i IRB systemet scores månedlig. I tillegg scores alle kunder ved eventuelle endringer av engasjementet. Ved hver scoring beregnes PD, LGD og EAD. Beregninger skjer i internt utviklede modeller, med bruk av både interne og eksterne data. Modellene er tilpasset kundetype og vurderingssituasjon. Systemet benytter ikke eksterne ratinger.

De IRB-godkjente PD-modellene er utviklet ved bruk av logistisk regresjon på bankens egne erfaringsdata. I tillegg benyttes data fra eksterne kilder der dette er relevant. Modellene er innrettet mot prediksjon av mislighold i henhold til bankens misligholdsdefinisjon. Modellene kalibreres deretter for Pilar 1-formål. De kalibrerte modellene benyttes til å beregne bankens regulatoriske krav til ansvarlig kapital.

Tapsgrad ved mislighold – LGD

Med grunnleggende IRB godkjenning har Sparebanken Møre tillatelse til å beregne LGD for massemarkedsengasjement ved bruk av interne modeller. Banken bruker en modell som tar hensyn til blant annet engasjementstype, sikkerhetstype, forventet tid til konstatering, tilfriskningsgrad og forventet kostnad knyttet til eventuell inndrivelse av pant. For å beregne nedgangsjustert LGD brukes et gulv på 20 prosent. For spesialiserte foretaksengasjement benyttes LGD på 45 prosent.

Eksposering ved mislighold – EAD

EAD angir hvilken eksposering som forventes på et engasjement hvis og når dette går i mislighold. For å beregne EAD legges en andel av eksposeringer utenom balansen til regnskapsmessig eksposering for det enkelte engasjement. Mest vesentlig er uttrukket bevilgning, der banken bruker en konverteringsfaktor på 1,00 for massemarked og 0,75 for foretak.

Forventet tap – EL

EL utgjør et engasjements forventede tapsgrad. Multiplisert med EAD beskriver EL konsernets forventede tap på et engasjement.

BRUK AV SIKKERHETER

I tillegg til vurdering av gjeldsbetjeningsevne, benytter konsernet ulike sikkerheter for å redusere kredittrisiko avhengig av marked og type transaksjon. Hovedprinsippet for verddivurdering av sikkerheter er at realisasjonsverdien, slik den antas å være når banken har behov for sikkerheten, legges til grunn. Med unntak av engasjement hvor det er foretatt nedskrivning er sikkerhetenes verdi beregnet under forutsetning om fortsatt drift. Ved vurdering av sikkerheter tas det hensyn til estimerte salgskostnader. Hovedtyper av pant som benyttes er pant i fast eiendom (bolig/næringsbygg), garantier, kausjoner, registrerbart løsøre, varelager, driftstilbehør, konsesjoner eller avtaler om motregning. Garantier utgjør en liten del av bankens risikoeksponering og det benyttes garantister fra privatpersoner (forbrukerkausjoner), foretak (profesjonelle), garantiinstitutter og banker. Verddivurdering er en del av kredittbeslutningen. Banken foretar ikke motregning av eksponeringer i eller utenfor balansen ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. Sparebanken Møre stiller krav om inngåelse av CSA-avtale før derivathandel mot enhver interbankmotpart. Dette gir Sparebanken Møre sikkerhet for en gitt eksponering. Avtalen med motpart definerer når pant skal overføres mellom partene. Sparebanken Møre praktiserer kontantpant mot sine motparter. Markedsverdien av alle derivater inngått mellom Sparebanken Møre og motparten avregnes enten daglig eller ukentlig. I tillegg til en vurdering av gjeldsbetjeningsevne og framtidig realisasjonsverdi av sikkerheter, er finansielle engasjementsvilkår (covenants) tatt inn i de fleste kredittavtaler for større næringslivskunder. Disse vilkårene er et supplement for å redusere risiko og sikre god oppfølging og styring av engasjementene.

For både foretaksporteføljen (ikke inkludert spesialiserte foretak) og massemarkedsporteføljen benyttes sikkerhet i beregning av LGD i henhold til CRR/CRD IV-forskriften. I bankens kredittgivning tas det også pant i sikkerheter for spesialiserte foretak, men disse blir ikke hensyntatt i beregningen av kapitalkrav. Banken benytter seg ikke av garantier eller kredittderivater for å sikre engasjementer.

VALIDERING

Validering av IRB-systemet gjennomføres minst årlig, og bankens styre vedtar endringer basert på valideringsprosessen. Endringer skal videre meldes eller søkes om til Finanstilsynet avhengig av endringens karakter.

Valideringsprosessen består av en kvalitativ validering og en kvantitativ validering, herunder vurdering av anvendelse av IRB-systemet samt etterlevelse av CRR/CRD IV-forskriften. Resultatene legges frem for valideringskomiteen, som ledes av administrerende direktør, som utarbeider beslutningsgrunnlag for styret. Internrevisor gjennomfører årlig kontroll med IRB-systemet og rapporterer til styret.

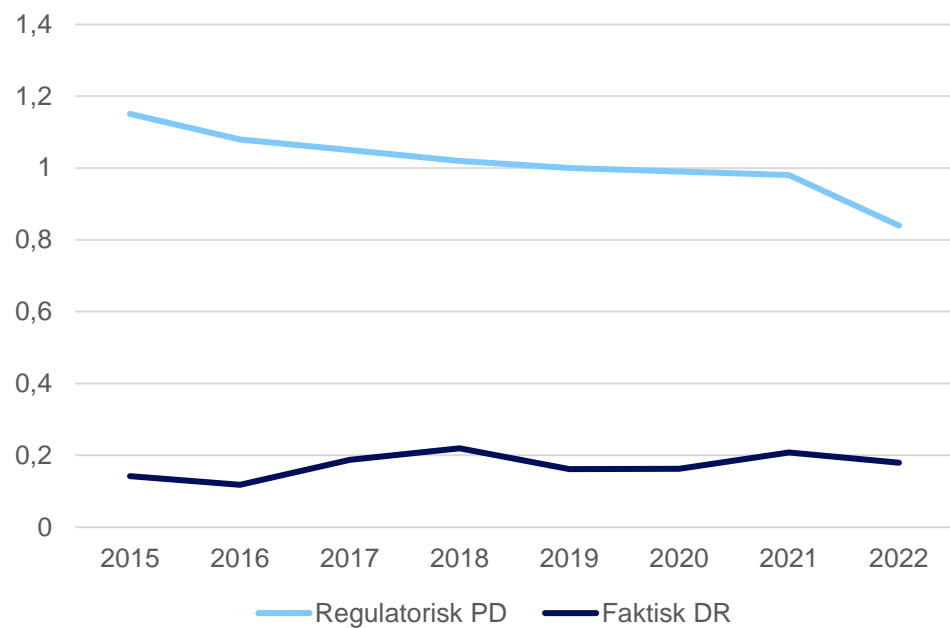
Banken har søkt Finanstilsynet om endringer i PD- og LGD modeller og kalibreringsrammeverk for bruk i regulatorisk rapportering. Implementering av disse forventes i påvente av tilbakemelding fra Finanstilsynet. Oppdatert misligholdsdefinisjon iht. EBAs krav er implementert fra og med 2021.

Nedenfor oppsummeres valideringsresultatene PD-, LGD- og EAD-modellene. Det vises for øvrig til Excel-vedlegget for mer detaljert informasjon.

PD-modeller

Konsernet har syv ulike PD-modeller for scoring av kunder. Modellen som benyttes for scoring av personkunder viser meget god og stabil rangeringsevne, både på kort og lang sikt. Regulatorisk estimert misligholdssannsynlighet (PD) har svært stor margin mot faktisk mislighold (DR). Figuren nedenfor viser regulatorisk PD sammenlignet med DR de siste årene for massemarkedsengasjement. Erfart misligholdsrate (DR) for 2022 er beregnet i henhold til oppdatert misligholdsdefinisjon.

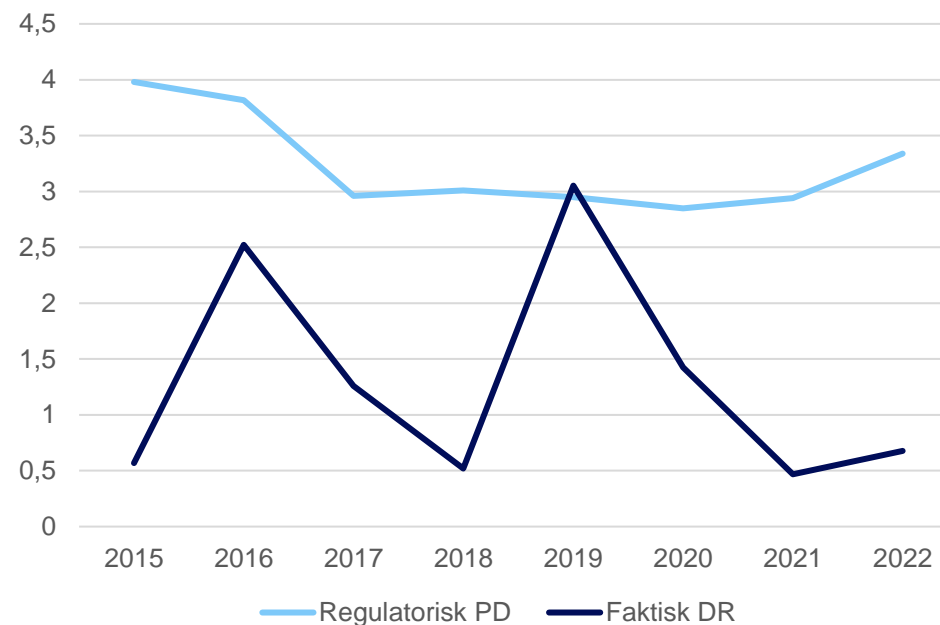
PD Massemarked

PD Foretak

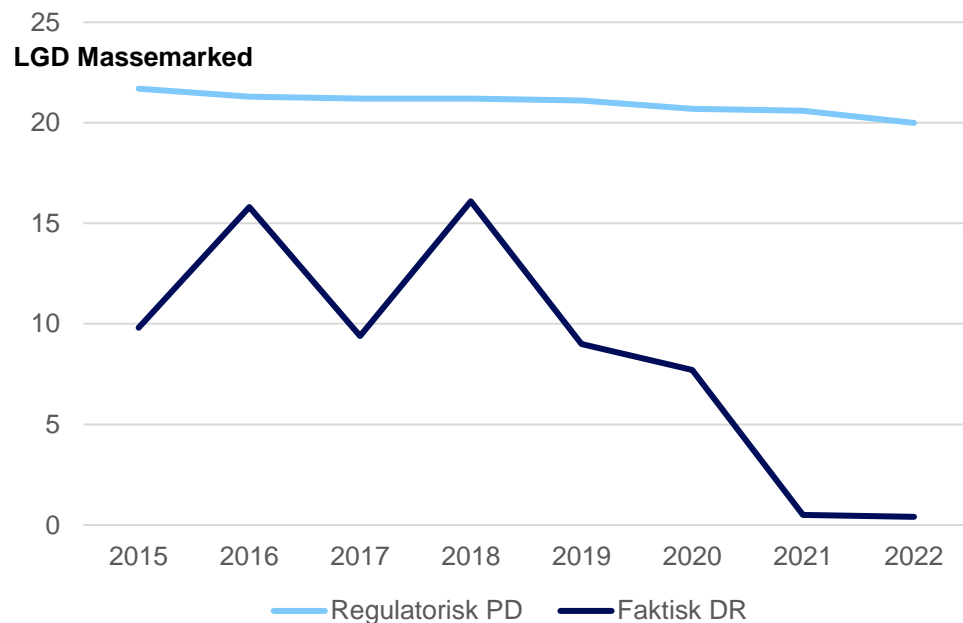
PD-modellen som benyttes for bedrifter og organisasjoner viser god rangeringsevne, både på kort og lang sikt. Det er generelt god margin mellom regulatorisk PD og DR, både på tvers av risikoklasser og over tid.

Figuren nedenfor viser regulatorisk PD sammenlignet med DR over de siste årene for foretaksengasjement. DR for 2022 er beregnet i henhold til oppdatert misligholdsdefinisjon.

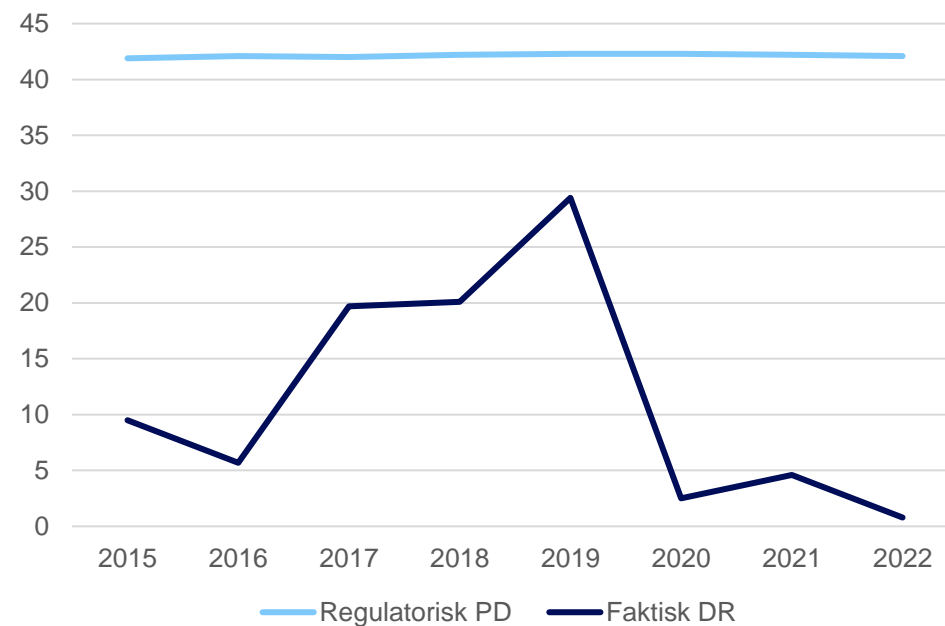

LGD-modeller

Modellen beregner bankens forventede tapsgrad (LGD – Loss Given Default) for kunder som går i mislighold. Det tas bl.a. hensyn til bankens forventede kostnader, sikkerhetsdekningen i hvert enkelt tilfelle, og i hvor stor grad betjening av engasjementet gjenopptas uten tap (tilfriskningsgrad). LGD uttrykkes som en prosentandel av engasjementet som forventes tapt ved mislighold, og disse forventningene skal representere økonomiske nedgangstider. For massemarked har modellen god rangeringsevne og vurderes å være tilstrekkelig nedgangsjustert. For IRB-kategorien «Foretak» brukes regulatorisk modell for grunnleggende IRB banker. Denne modellen beregner LGD mellom 35 % og 45 %. Nedenfor vises regulatorisk LGD mot erfart tapsgrad (TG) for henholdsvis massemarked og foretak. Tapsgrad for 2022 er basert på få avsluttede mislighold, og er lite representativ.

LGD Foretak

EAD-modeller

EAD er et uttrykk for en kundes forventede eksponering ved mislighold, og består av utestående saldo, og en andel av andre eksponeringer utenfor balansen (uttrukket kredittbevilgning, garantier og rembursert, lånetilsagn). Denne andelen kalles konverteringsfaktor (KF). KF gir uttrykk for hvor stor andel av uttrukket bevilgning som trekkes opp i perioden fra scoringstidspunkt til misligholdstidspunkt.

MISLIGHOLD OG NEDSKRIVNINGER

Sparebanken Møre har utviklet en ECL-modell med utgangspunkt i konsernets IRB parametere og fordeler engasjementene i 3 steg ved beregning av forventet tap (ECL) på utlån og garantier som omfattes av nedskrivningsreglene i IFRS 9:

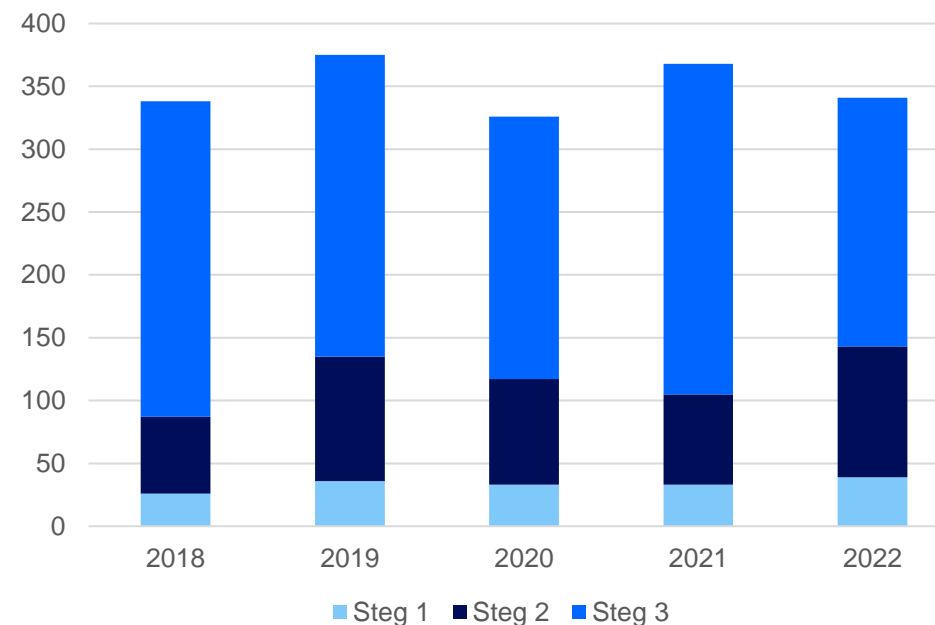
Steg 1: Ved førstegangs innregning og hvis kredittrisikoen ikke har økt vesentlig, skal engasjementet plasseres i steg 1 og det avsettes for 12-måneders forventet tap.

Steg 2: Hvis kredittrisikoen har økt vesentlig siden første gangs innregning, og det ikke foreligger en tapshendelse, skal engasjementet overføres til steg 2 og det avsettes for forventet tap over hele levetiden.

Steg 3: Hvis kredittrisikoen øker ytterligere, herunder at det foreligger tapshendelser, blir engasjementet overført til steg 3 og det avsettes for forventet tap over hele levetiden. Engasjementet anses for å være kredittforringet. I motsetning til steg 1 og 2 blir effektiv rente i steg 3 beregnet på netto nedskrevet engasjement (brutto engasjement redusert for forventet tap) istedenfor brutto engasjement.

Stegtildeling gjøres på avtalenivå og innebærer at to eller flere avtaler mot samme kunde kan ha ulik stegtildeling.

Modellberegnet ECL fordelt på de ulike stegene er vist i tabellen nedenfor.

7 – Likviditetsrisiko

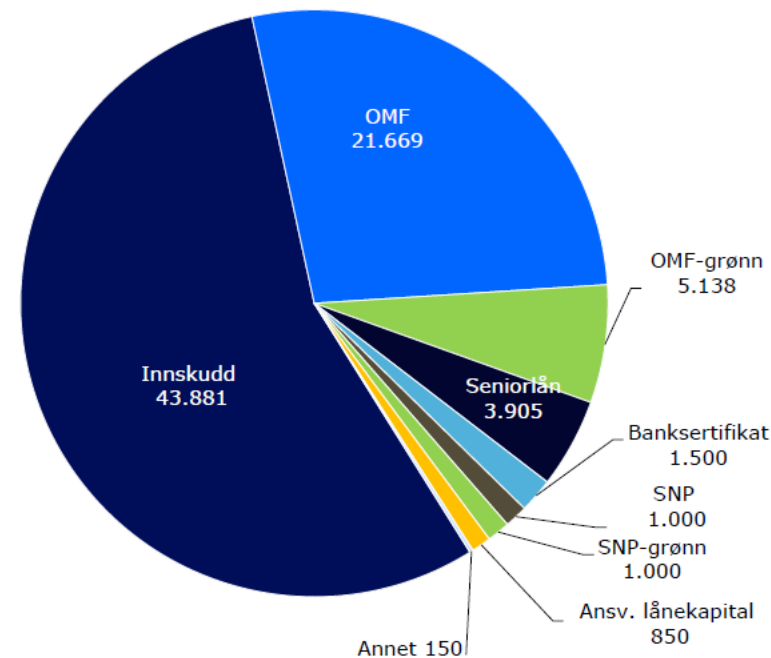
GENERELT OM LIKVIDITETRISIKO

Likviditet kan defineres som konsernets evne til å finansiere økninger i eiendelene og innfri sine forpliktelser etter hvert som finansieringsbehovet oppstår. Sparebanken Møre er likvid når den er i stand til å innfri gjelden sin etter hvert som den forfaller.

Styret i Sparebanken Møre har vedtatt at det aksepteres en moderat risikoprofil knyttet til likviditetsrisiko.

FINANSIERING

Styringen av Sparebanken Møres finansieringsstruktur er fastsatt i overordnet finansieringsstrategi og innskuddsstrategi. Nevnte strategier blir evaluert og vedtatt av styret minimum en gang i året. Strategiene gjenspeiler det moderate risikonivået som aksepteres for dette risikoområdet. Her beskrives de mål Sparebanken Møre har for å bevare sin finansielle styrke. Det er definert konkrete rammer på ulike områder for konsernets likviditetsstyring. I Sparebanken Møres gjenopprettingsplan er det beskrevet hvordan likviditetssituasjonen skal håndteres i urolige finansmarkeder. Grunnlaget for utformingen av finansieringsstrategien er visjonen om å bevare Sparebanken Møre som en selvstendig bank. Sparebanken Møre er en mellomstor norsk sparebank med avhengighet av det nasjonale og internasjonale fremmedkapitalmarkedet samt risikoavdekkingsmarkedet og det nasjonale egenkapitalmarkedet. Selv om banken og boligkredittforetaket har offisiell rating, gjør ovenstående at banken må ha ekstra fokus på soliditet, likviditet, resultatutvikling og markedskommunikasjon. Innskudd fra kunder er konsernets viktigste finansieringskilde og konsernet har en innskuddsdekning på 57,4 % ved det siste årsskiftet.

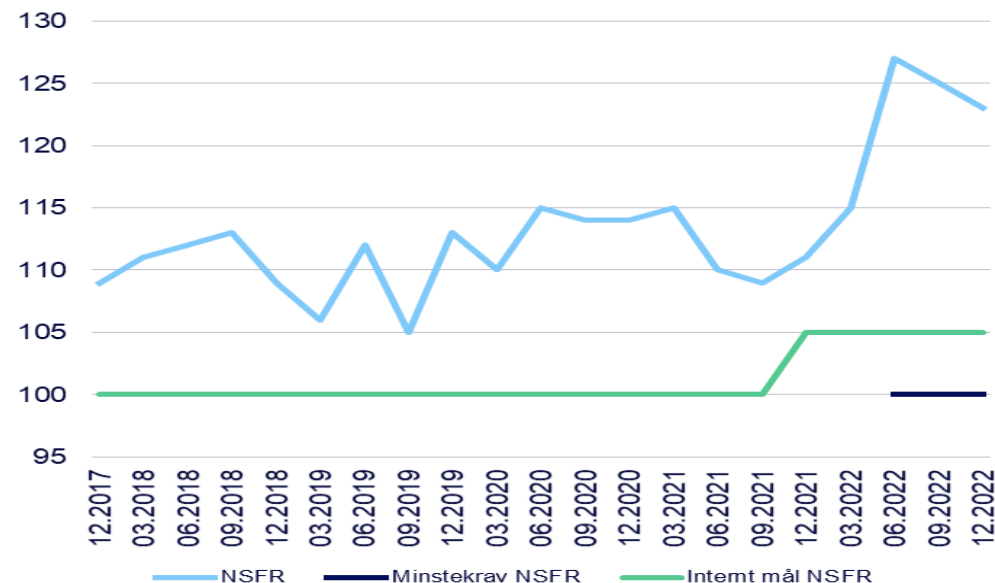
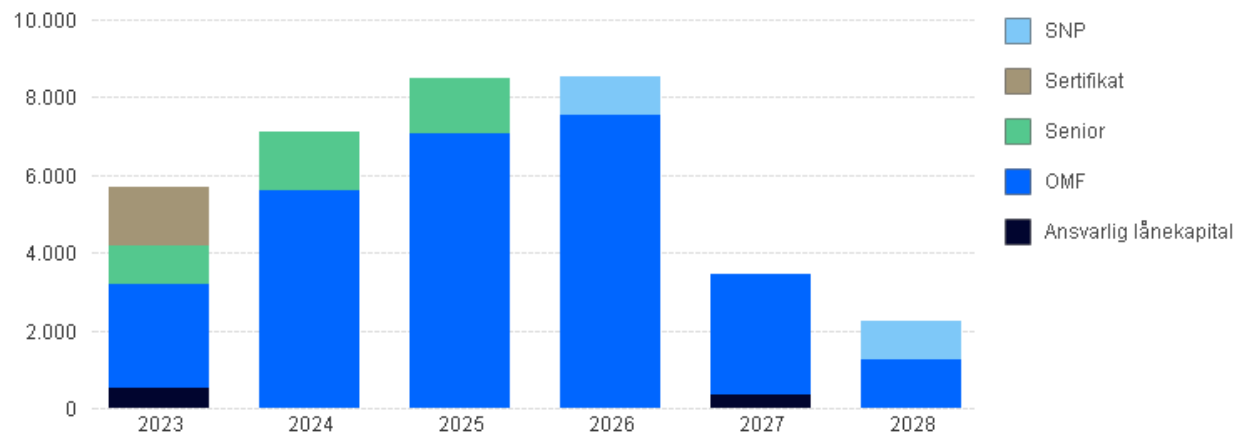
Bankens finansieringsbehov ut over innskudd blir dekket i penge- og kapitalmarkedene. Sparebanken Møre har vektlagt langsiktighet i markedsfinansieringen. Innskudd fra kunder har økt med MNOK 2.028 kroner i 2022. Dette gir en årsvekst for innskudd på 4,8 %. Utlån til kunder økte med MNOK 6.153. Dette gir en årsvekst for utlån på 8,8 %.

I sammensetningen av den eksterne finansieringen er det prioritert å ha relativ høy andel med løpetid over ett år. Total markedsfinansiering endte på netto NOK 35 mrd. ved årsskiftet – knapt 85 % av denne finansieringen har restløpetid ut over ett år. Mørebanks utestående seniorobligasjoner, med løpetid over ett år, har ved utgangen av 2022 en vektet gjestående løpetid på 2,17 år, mens finansieringen fra obligasjoner med fortrinnsrett tilsvarende har en gjestående løpetid på 3,13 år.

For ytterligere å få tilgang til nye finansieringskilder, og for å søke stabilisert tilgang til finansieringen fra eksterne kilder, er både Sparebanken Møre og Møre Boligkreditt AS sine utstedelser ratet av ratingbyrået Moody's. Moody's Investor Service fastholdt 25. juli 2022 Sparebanken Møres innskudds- og utstederrating på A1. Obligasjoner utstedt av Møre Boligkreditt AS er ratet Aaa av Moody's.

Møre Boligkreditt AS er etablert som et ledd i konsernets langsiktige finansieringsstrategi, og kredittforetakets hovedmålsetting er å utstede obligasjoner med fortrinnsrett rettet mot nasjonale og internasjonale investorer. I 2022 ble et lån utvidet med 2.300 millioner kroner. Konsernets første LCR 1B-lån ble dermed etablert. Det ble også utstedt en ny langsiktig og grønn OMF-finansiering; et 5 års sub benchmarklån på 250 millioner euro. Selskapet har ved utgangen av 2022 netto utstående obligasjoner for 26,8 milliarder kroner i markedet, hvorav oppunder 40 % er utstedt i annen valuta enn NOK.

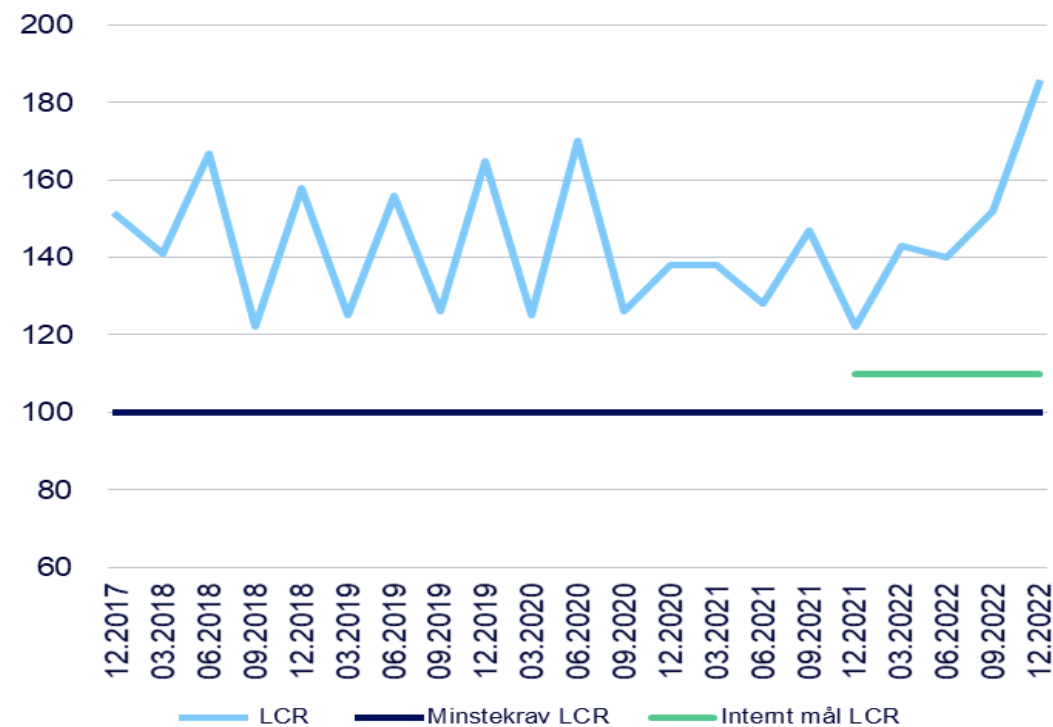
Løpetidsfordelt markedsfinansiering (MNOK)

LIKVIDITETSPORTEFØLJEN

LCR er etablert som den viktigste stressindikatoren og grunnlag for dimensjonering av bankens likviditetsportefølje. Kravet til LCR innebærer at et foretak til enhver tid skal ha en likviditetsreserve på minst 100 prosent, det vil si at beholdning av likvide eiendeler minst skal tilsvare netto likviditetsutgang i en gitt stressperiode på 30 kalenderdager. Sparebanken Møre har en solid likviditetsportefølje. Rammer i retningslinjene er innrettet for å sikre av investerte verdipapirer kvalifiserer som tellende verdipapirer i likviditetsindikatoren LCR. Nedenfor vises sammensetningen av Sparebanken Møre likviditetsbuffer.

Likvid eiendel	Eksposering	Markedsverdi
Nivå 1A	39 %	4.277
Nivå 1B	36 %	3.917
Nivå 2A	25 %	2.760
Totalt	100 %	10.954

8 – Operasjonell risiko

GENERELT OM OPERASJONELL RISIKO

Finanstilsynet har definert operasjonell risiko som ”risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser”. Definisjonen omfatter juridisk risiko, men ikke strategisk risiko og omdømmerisiko som må vurderes særskilt. Operasjonell risiko er et vidt fagfelt som griper inn på overordnet styring og kontroll og andre risikoområder. Operasjonell risiko er knyttet til hvorvidt virksomheten i banken drives med den kvalitet som lover, retningslinjer, tilsyn, marked, eiere, m.fl. forventer, herunder foreligger det også forbrukerhensyn og regulatoriske krav på flere områder som må ivaretas.

Operasjonell risiko fanger opp alt det vesentligste av kvalitative mangler, og eventuelle kostnader forbundet med brist i konsernets løpende virksomhet og internkontroll. Alle prosesser i hele verdikjeden er eksponert for operasjonell risiko.

STYRING OG MÅLING AV OPERASJONELL RISIKO

Avdeling Operasjonell risiko er sammen med styringsgruppen for operasjonell risiko ansvarlig for å påse at en overordnet risikoanalyse utarbeides med nødvendig kvalitet. Risikoanalysen skal identifisere bankens operasjonelle risiko og sikre en risikobasert tilnærming. Hovedmålsettingen med styring av operasjonell risiko er å etablere et rammeverk som sikrer at banken opererer innenfor vedtatt risikotoleranse. Rammeverket er tilpasset bankens aktivitets- og risikonivå og dekker hele virksomheten, og fastsetter bankens risikotoleranse for ulike områder og typer operasjonell risiko. Styret har vedtatt følgende risikoprofil/risikotoleranse i «Overordnede retningslinjer for styring og kontroll»:

Banken skal ha spesiell oppmerksomhet mot ikke usannsynlige hendelser som kan medføre store tap for virksomheten. Både faktiske hendelser og potensielle hendelser (nesten-hendelser) skal vurderes. Bankens jobber tett med at faktiske hendelser registreres, vurderes og benyttes for læring for å sikre at de ikke skjer igjen. Basert på identifisert risiko skal det iverksettes tiltak for å håndtere risikoen for å påse at den er i samsvar med bankens risikotoleranse.

Det ble registrert 637 uønskede hendelser i 2022 hvorav flere har resultert i tiltak som medfører reell reduksjon i risiko for at lignende hendelser skal skje igjen. Figuren under viser antall registrerte hendelser i årene 2020 til 2022. Det samlede tapet fra registrerte uønskede hendelser i 2022 utgjorde – 649 000 kroner, mot 371 000 kroner i 2021.

	2022		2021		2020	
	Antall	Tap	Antall	Tap	Antall	Tap
Internt bedrageri	1	0	0	0	0	0
Eksternt bedrageri	514	949	378	294	394	395
Ansettelsesvilkår og sikkerhet på arbeidsplassen	6	0	5	0	4	0
Kunder, produkter og forretningspraksis	47	1.709	37	0	25	0
Skade på fysiske eiendeler	1	0	0	0	0	0
Avbrudd i drift eller systemer	59	0	54	0	24	0
Oppgjør, levering og annen transaksjonsbehandling	9	-3.307	3	77	4	5.741
Sum	637	-649	477	371	451	6.136

I arbeidet med å sikre en kontinuerlig forbedring i Sparebanken Møre jobbes det strukturert med å utvikle nye arbeidsmåter for å identifisere, vurdere, strukturere og rapportere korrekt operasjonell risiko slik at banken bedre kan dokumentere styring og kontroll av operasjonell risiko. Banken har tatt i bruk systemstøtte for å kvantifisere og sikre dette. Hovedaktivitetene i 2022 har vært organisasjonsomfattende. Det er gjennomført eksternt tilrettelagt workshop om operasjonell risikostyring og aktivitetene har vært sentrert rundt diskusjoner med ledelse og ansatte. Operasjonelle hendelser med tapspotensiale samt forbedringsforslag skal registreres i systemet.

Operasjonell risiko er i endring og risikobildet er økende. Dette både som følge av et økende eksternt trusselbilde, færre geografiske barrierer, cyber, digitalisering av kundegrensesnitt, automatisering av kjerneprosesser og endringer i produkter prosesser og i organisasjonen eksempelvis mer bruk av hjemmekontor og nye reguleringer. Informasjonssikkerhet er viktig, både internt og hos samarbeidspartnere. Dette fører til at identifisering, vurdering, overvåking og styring av operasjonell risiko er viktigere enn noen gang.

Banken vurderer informasjonssikkerhet som særlig viktig innenfor operasjonell risiko og har identifisert og iverksatt flere tiltak innenfor området. Det er gjennomført phishing-simuleringer for å kartlegge ansattes sikkerhetsatferd. Det er også jevnlig gjennomført en opplæring av alle ansatte i 2022. Banken har cyberforsikring for å håndtere iboende risiko. Det er etablert retningslinjer og regler som beskriver hvordan ansatte skal behandle informasjon samt rammeverk med formål å sikre stabil og planlagt drift. Avdeling Operasjonell Risiko bemerker at arbeidet med å identifisere prosesser og risikoer innenfor området er krevende.

Bekjempelse av økonomisk kriminalitet, herunder hvitvasking av penger tjent på kriminell virksomhet eller finansiering av terrorvirksomhet, er et krevende og viktig arbeid. Det er en del av finansnæringens samfunnsoppdrag å sørge for at ikke næringen utnyttes til ulovlige forhold gjennom tjenestene og produktene våre, og som finansinstitusjon er vi underlagt en rekke lover og krav knyttet til motarbeidelse av korrupsjon og andre typer økonomisk kriminalitet som bedragerier, arbeidslivskriminalitet og hvitvasking. Dette er et område som har høy prioritet i Sparebanken Møre. Vi har mål om å redusere økonomisk tap for samfunnet, banken og bankens kunder, og alle interessentene våre skal ha tillit til at vi har høy kompetanse og trygge tjenester og løsninger. Sparebanken Møre skal selv fremstå med høy etisk standard, og vi har nulltoleranse for interne misligheter.

Vi skal ikke bli forbundet med aktiviteter, kunder eller bransjer som har tvilsomt rennommé. Vi erfarer stadig bedragerier, kriminalitet og rask forflytning av utbytte. Dette gjør at vi gjennom vårt arbeid må være årvåkne og følge med for å forhindre at både banken og kundene blir utsatt for svindel og bedrageri. Banken vurderer arbeidet inne antihvitvask som svært viktig. Det er i løpet av året gjennomført endring i organisering slik at kundeetablering samt håndtering av svindelsaker er tilknyttet samme avdeling som antihvitvask.

TILHØRENDE OPPGAVER TIL OPERASJONELL RISIKO

Avdeling operasjonell risiko har ansvar for måling av operasjonell risiko, samt overvåking og rapportering i forhold til risikoområdet. I tillegg er følgende oppgaver lagt til avdelingen.

Ved utkontraktering, etablering eller endring av produkter, løsninger og prosesser skal det gjennomføres en risikovurdering før beslutning. Dette skal gjøres for å unngå uønsket introduksjon av operasjonell risiko. Det er etablert en retningslinje og en produktkomité som skal sikre at føringene gjennomføres. Banken har utkontraktert flere kritiske prosesser. Utkontraktering har flere fordeler, blant annet kostnadsbesparelse, fleksibilitet og tilgang på kompetanse. Risikoer forbundet med utkontraktering er blant annet manglende oppfølging av leverandør, avhengighetsforhold til leverandører og valg av feil leverandør. Banken har i 2022 godkjent nye retningslinjer for utkontraktering og rutiner for behandling av utkontrakteringssaker ble fastsatt av leder for seksjon Forretningsstøtte den 28. november 2022.

Banken har sentralisert klagehåndtering som søker å ivareta bankens kunder og andre medkontrahtenter. Ordningen tilfredsstillende Finanstilsynets retningslinjer for klagebehandling. Formålet med ordningen er å sikre at alle klager får en tilfredsstillende behandling i tillegg til at behandlingen skal bidra til tilstrekkelig forbrukerbeskyttelse. Omfanget av klagesaker rapporteres kvartalsvis til styret og årlig til Finanstilsynet. Avdeling Operasjonell Risiko gjennomfører 2.linjekontroller for området klagehåndtering.

Beredskapsledelsen i banken har hatt regelmessige møter i første halvår for å håndtere identifiserte risikoer knyttet til Ukraina-konflikten. Der er også gjennomført øvelse i psykososial omsorg.

9 – Klimarisiko

ESG kan oversettes til miljø (Environmental), sosiale forhold/rettigheter (Social) og selskapsstyring (Governance). Sparebanken Møre legger til grunn alle dimensjonene av ESG begrepet i sitt bærekraftsarbeid, der klimarelaterte spørsmål inngår i dette.

Klimarisiko er risiko som følge av klimaendringer, og vil kunne påvirke bankens kredittrisiko, samt håndtering av markeds- likviditets- og operasjonell risiko.

I vurderingen av klimarisiko skal særlig to risikoer vurderes

- Fysisk klimarisiko oppstår som følge av hyppigere og mer alvorlige episoder med tørke, flom, nedbør, stormer, ras og stigende havnivå. Fysisk risiko kan inndeles i to grupper; akutt og kronisk. Den akutte er knyttet til stormer og uvær (ekstreme værhendelser), mens den kroniske risikoen er mer varige endringer i klimaet.
- Overgangsrisiko er risiko knyttet til endringer og opptrapping av klimapolitikken/ reguleringer, utviklingen av ny teknologi og endrede kundepreferanser (forbrukere) og investorkrav som kan føre til endringer i markedsverdien til finansielle aktiva og særlig eiendeler knyttet til karbonintensiv virksomhet.

Bankens strategi inneholder konkrete mål for bankens bærekraftsatsning, der klima inngår som et område i bankens bærekraftstrategi. Målene er vedtatt av styret og det er jevnlig gjennomgang og rapportering av målene. Sparebanken Møre rapporterer klimarisiko i henhold til TCFDs (Task Force on Climate Related Financial Disclosure) rammeverk, som en del av bankens Bærekraftsrapport.

Sparebanken Møre har kartlagt og vurdert klimarelaterte trusler og muligheter på kort, mellomlang og lang sikt. Banken har sammenstilt klimarisikodata fra Eiendomsverdi for å identifisere hvilke eiendommer som er eksponert for fysisk risiko. Overordnet vurderer banken at overgangsrisiko vil påvirke sterkere enn fysisk risiko på kort- til mellomlang sikt. For nærmere informasjon, se bankens Bærekraftsrapport og kapittel for TCFD

Banken inkluderer i stor grad klimarisikovurderinger i sine ESG-vurderinger. Banken har et særlig fokus på klimarisiko i ESG-vurderingene knyttet til kredittprosessen for næringslivskunder. I dette inngår eksplisitte vurderinger av om kunden kan påvirkes av fysisk risiko og overgangsrisiko. Vurderingene gjelder alle næringslivskunder med engasjement over fastsatt terskelgrense og oppdateres ved årlig gjennomgang av kredittengasjementene, samt ved vurdering av nytt kredittbehov.

Banken vil også ha et særlig fokus på klimarisiko i videreutviklingen av egen risikostyring med utgangspunkt i ECB sin retningslinje for helhetlig risikostyring. Utover dette betrakter banken klimarisiko som en av flere risikofaktorer for sitt strategiske arbeid.

Identifikasjon og vurdering knyttet til ESG- og klimarisiko inngår i bankens ICAAP. Banken rapporterer kvartalsvis ESG-risiko i sin risikoreport, hvor klimarisiko inngår. I tillegg arbeides det videre med implementering av ESG-risiko i relevante risikostrategier med utgangspunkt i ECB-retningslinjen for helhetlig risikostyring ([ECB Guide on climate-related and environmental risks 202011](#)) .

10 – Markedsrisiko

GENERELT OM MARKEDSRISIKO

Sparebanken Møres markedsrisiko styres gjennom definerte posisjonsrammer for hvert risikoområde. Styring av markedsrisiko er nedfelt i Sparebanken Møres markedsrisikostrategi. Strategien vedtas av styret, og gir de overordnede føringene for konsernets aktiviteter, herunder rammer for Sparebanken Møres samlede eksponeringer innenfor valuta, renter og aksjer. Sparebanken Møre legger Finanstilsynets metodikk beskrevet i modul for markedsrisiko til grunn ved vurdering av markedsrisikoen. Vurderingen foretas for risikotypene aksjer, renter, valuta og kredittspreader. Posisjoner i derivater inngår i den samlede vurderingen innenfor hver enkelt aktivaklasse. Hovedregelen er at risikovurderingen skal baseres på de markedsrisikorammene som institusjonen har etablert. For risikotypene aksjer, renter og valuta er en slik regel lagt til grunn. Vurderingen baseres på tre ulike risikofaktorer; eksponering, risikospredning, og markedslikviditet. Det tas ikke hensyn til eventuelle diversifiseringseffekter mellom aktivaklassene. Styret fastsetter årlig totalrammen for Sparebanken Møres markedsrisiko, som skal være tilpasset bankens aktivitetsnivå og risikotoleranse.

RENTERISIKO

Renterisiko oppstår ved at konsernet kan ha ulik rentebindingstid på sine eiendeler og forpliktelser. Sparebanken Møre måler renterisikoen ved analyser som gir effekten på balansen av en renteendring på 1 prosentpoengs parallellskift i rentekurven. På denne måten kan en kvantifisere hvilken risiko banken har påtatt seg og hvilken effekt denne har på balansepostene ved endringer i markedsrenten. Analysen legger til grunn gjenværende løpetid på den rentebærende delen av balansen. Desto lenger midler bindes opp ved en plassering, jo større er det potensielle tap/gevinst ved en stigning/et fall i markedsrenten. Konsernet har en kort rentebinding og renterisikoen vurderes som lav. Tabellen nedenfor viser potensiell effekt for konsernet av verdiendringer på rentebærende finansielle eiendeler og forpliktelser for konsernet ved en økning i rentenivået på ett prosentpoeng. Beregningen er foretatt basert på gjeldende posisjoner og markedsrenter pr 31. desember. De

foretatte beregningene bekrefter bankens lave risikotoleranse for verdiendringer grunnet renteutviklingen. Banken utfører også sensitivitetsberegninger i et inntjeningsperspektiv.

Banken arbeider for å sikre etterlevelse av EBAs nye retningslinjer for renterisiko i bankboken (IRRBB) og spreadrisiko i bankboken (CSRBB) som trer i kraft henholdsvis 30. juni og 31. desember 2023.

	31.12.22	31.12.21
Inntil 1 mnd	12	8
1 – 3 mnd	4	13
3 – 12 mnd	13	9
1 – 5 år	2	-7
Over 5 år	-18	-1
Totalt	13	22
Sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapir	-16	-17
Utlån til og fordringer på kunder med fast rente	-20	-13
Øvrige utlån	-57	-83
Innskudd fra kunder	51	82
Utstedte obligasjoner	52	50
Øvrige balanseposter	2	3
Totalt	13	22

VALUTARISIKO

Sparebanken Møre måler valutarisikoen ut fra nettoposisjonene i de ulike valutaene. Bankens valutakursrisiko oppstår i forbindelse med bankens virksomhet knyttet til inngåelse av valutaforretninger mot kunder og andre banker. Det er et hovedprinsipp at alle forretninger mot kunder omgående skal dekkes med motgående forretning i markedet slik at valutakursrisikoen reduseres til et minimum. Banken har ingen egenhandel innenfor valutainstrumenter. Alle balanseposter i utenlandsk valuta er omregnet til NOK etter kurser på balansedagen. For sedler og mynter er det brukt tilnærmet kjøpskurser. Løpende inntekter og utgifter er omregnet til NOK etter kurser på det tidspunkt de oppsto. Netto realiserte og urealiserte gevinster/tap er resultatført. Den utilsiktede valutarisikoen har vært på et minimum gjennom året.

	Totalt	NOK	Valuta	USD	EUR	CHF	DKK	Øvrige
Sum eiendeler	89,5	85,2	4,3	2,0	1,0	0,4	0,5	0,4
Sum forpliktelser og egenkapital	89,5	78,1	11,4	0,2	11,1	0	0,1	0,1
Valutakontrakter			7,1	-1,8	10,1	-0,4	-0,4	-0,3
Netto valutaeksponering			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

AKSJERISIKO

Aksjerisiko består av markedsrisiko knyttet til posisjoner i egenkapitalinstrumenter, inkludert derivater med egenkapitalinstrumenter som underliggende. Aksjer i datterselskap er ikke inkludert. Sparebanken Møre har ingen handelsportefølje. Virkelig verdi på instrumentene som handles i et aktivt marked er basert på omsatt kurs på balansedagen. Sparebanken Møres finansielle risiko vurderes å være lav og betryggende.

	31.12.22	31.12.21
Aksjer og egenkapitalbevis	246	204

11 – Motpartsrisiko

Sparebanken Møre inngår derivathandler på bakgrunn av kundenes etterspørsel etter sikringsinstrumenter og for å sikre posisjoner som oppstår i forbindelse med kundehandler. I tillegg benyttes derivater til sikring av posisjoner i likviditetsporteføljen og emisjoner.

Sparebanken Møre og Møre Boligkreditt AS stiller krav om inngåelse av CSA-avtale (Credit Support Annex) før derivathandel mot enhver motpart. CSA-avtaler er en del av en ISDA-avtale og bidrar til å regulere motpartsrisiko knyttet til endringer i markedsforhold. Dette gir Sparebanken Møre sikkerhet for en gitt eksponering, og avtalen med motpart definerer når pant skal overføres mellom partene. Sparebanken Møre praktiserer kontantpant mot sine motparter. Markedsverdien av alle derivater inngått mellom Sparebanken Møre og motparten avregnes i henhold til de ulike CSA-avtalene, og motpartsrisikoen vil da i stor grad elimineres. EMIR – European Market Infrastructure Regulation – skal sikre regulering og kontroll med markedet for derivater som handles utenfor regulerte markeder gjennom krav til innberetning til transaksjonsregistre og krav til avregning (clearing) gjennom sentrale motparter (CCP). Sparebanken Møre har inngått avtale med SEB som clearing broker, og clearer derivat gjennom London Clearing House.

Risikovektet beregningsgrunnlag for motpartsrisiko var 236 millioner kroner ved årsslutt. For beregning av kapitalkrav benyttes standardmetode for motpartsrisiko (SA-CCR). Verdier på sikkerheter stilt var 202 millioner kroner. Verdier på sikkerheter mottatt var 504 millioner kroner.

12 – Compliancerisiko

Compliancerisiko er løpende og fremtidig risiko med hensyn til inntjening og kapital knyttet til konsernets brudd på eller manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lover og forskrifter.

Compliancerisiko kan medføre offentlige sanksjoner (tap av konsesjon eller bøter), privatrettslig kompensasjon, og/eller erstatning for skade ved kontraktsbrudd. Compliancerisiko kan også medføre tap av omdømme, begrense forretningsmuligheter og redusere ekspansjonspotensial.

Compliancerisiko vurderes sammen med strategisk, driftsrelaterte, rapporteringsrelaterte og etterlevelsesrelaterte mål. I praksis betyr dette at compliancerisiko vurderes samtidig med andre risikoer ved gjennomgang av Sparebanken Møres risikostراتيجier (kreditt, likviditet, marked og motpart), samt ved vurdering av operasjonell risiko.

Sparebanken Møres overordnede mål for compliance er å sikre at konsernet opererer i samsvar med lover og forskrifter. Toleranse for avvik skal være lav.

Arbeidet med håndtering av compliancerisiko følger av styrevedtatt «Instruks for compliancefunksjonen», som årlig oppdateres og blant annet fastsetter funksjonens organisering og oppgaver. Dokumentet bygger på årlig utarbeidelse av «Risikovurdering compliancerisiko».

Compliancefunksjonen utarbeider kvartalsvis compliancerapporter. Rapporter og annen type rapportering relatert til Sparebanken Møres compliancerisiko, rapporteres direkte til administrerende direktør, og gjennomgås i morbankens risikoutvalg og styre.

Hovedprinsippet er det en arbeids- og ansvarsdeling av etterlevelse av de ulike regulatoriske krav som Sparebanken Møre er eksponert for. De ulike seksjoner, avdelinger og forretningsenheter har et selvstendig ansvar for å påse at lover og forskrifter følges i det daglige virke. Det innebærer at alle

som har et definert ansvar for å følge opp retningslinjer og rutiner som skal sikre etterlevelse av lover, forskrifter og standarder, og som skal sørge for at disse blir oppdatert, kommunisert og implementert i Sparebanken Møre.

Alle ansatte har et selvstendig ansvar for å etterleve rutiner og retningslinjer etablert i samsvar med lov og forskrift, herunder gi tilbakemelding ved eventuelle avvik.

Compliancefunksjonen skal påse etterlevelse av krav fastsatt i lov eller forskrift. Funksjonen har ansvar for å identifisere, vurdere, overvåke, rapportere og gi råd om compliancerisiko, samt å etterleve complianceinstruks.

Kontakt

sbm.no
facebook.com/sbm.no
[@sbmno](https://twitter.com/sbmno)
engasjert.sbm.no

Erik Røkke

Leder seksjon Risikostyring og Compliance

97 11 33 83
erik.rokke@sbm.no

